

Haza és nagyvilág

KATOLIKUS SZEMLE A Rómában megjelenő Katolikus Szemle 1986. 3. és 4. száma több értékes tanulmány és beszámoló, a többi között Czigány Imre brüsszeli közgazdásznak a változó nyugat-európai gazdasági helyzetről, Szakály Ferenc budapesti történésznek Kapisztrán Szent Jánosról és Jáklai Istvánnak az Ómagyar Mária-siralom szerzőségéről írott tanulmányai, továbbá Békés Gellért *Isten népe a magyar?* című vitaindító előadása mellett elsősorban a két világháború közötti korszak társadalmi reformtörekvéseivel, ezeken belül is a katolikus kezdeményezésekkel foglalkozó írásokat közöl.

Vida István *Egy korszak mérlege*hez című tanulmányában az 1945 előtti szociális reformokért folytatott szellemi küzdelemről ír. Fokent a Korunk Szava, az Új Kor és az Új Élet című folyóiratok, az egyetemi hallgatók Mária-kongregációiban szerveződő Settlement-körök és Szolidarista Klubok, a KALOT, az EMSZO, a Hivatásszervezet és ezeknek a Prohászka-körökkel bővült szövetsége: a Magyar Szociális Népmozgalom kerül említésre. Mindezek az intézmények és szervezetek szoros kapcsolatot tartottak fenn a protestáns Soli Deo Gloriával, a Keresztyén Ifjúsági Egyesülettel (KIE) és az Evangéliumi Munkásszövetséggel, a népi írómozgalommal, a kisgazdapárttal és a Parasztszövetséggel is.

Ugyancsak Vida a szerzője a *Keresztény szakszervezeteink (A magyar társadalomtörténet egy kritikus fejezete)* című tanulmánynak, amely a keresztényszociális munkásmozgalom hazai történetének összefoglalását adja. Beszámol a pápai szociális enciklikák szellemi vonzásában szervezkedő katolikus szociális mozgalmakról (Keresztény Szociális Egyesületek Országos Szövetsége [1903], Giesswein-féle Országos Keresztény Szocialista Párt [1907], az 1921-ben újjáalakult Keresztény Szocialista Szakegyesületek Országos Szövetsége). Vida István igen fontos adalékokkal teszi teljesebbé az e mozgalmakról kialakult képet. Ezeket az adalékokat gazdagítja Pap Gyulának, a Hivatásszervezet egykori szervezőjének *Iskolapadból a szociális mozgalomba* című önéletrajzi beszámolója, illetve az a szintén értékes adatokat közreadó tanulmány is, amelyet Nagy Csaba svájci mérnök, közgazdász és közíró írt Bibó István életéről és munkásságáról.

P. B.

MÉRLEG Az eddigiekhez hasonlóan lap-társunk 1986/3. és 4. száma is széleskörűen és színvonalasan tájékoztat a világban zajló szellemi folyamatokról. Mindkét szám a tudományos-technikai reményekkel való számvetés jegyében áll: 1986-ban világszerte nyilvánvalóvá vált, hogy a tudomány és alkalmazása a szó legteltesebb értelmében életveszélyessé vált. A lapban szereplő írások legtöbbször ezt a kérdéskört közelíti meg különböző szempontokból. A 3. számban K. Hilpért *Felelősség a természetért* című tanulmányában az ökológiai etika megközelítésének a mai teológiában ismeretes módozatairól ír. Hasonló a problematikája J. Fuchs *Az istenkép és a világon belüli cselekvés erkölcsé* c. írásának is. Olvasható még a lapban az ökológiai válságról, a Föld és az ember jövőjéről szóló könyvek böven váltogatott szemléje is. A mai technicista testkultúráról szól J. Gritti érdekesítő tanulmánya (*Az emberi test ma*). A Mérleg megszokott tematikájához képest különös – és különösen szép – színpoltot jelent Seattle múlt századi indián törzsfőnöknek a fehérekhez intézett búcsúbeszéde. Egy pusztulása határán álló kultúra tragikumáról és méltóságáról szól – és figyelmeztet minket – ez a költői szépségű szöveg. A kultúrák, vallások és ideológiák közti dialógus szükségességéről szól L. Swidler *A párbeszéd tízparancsolata* c. írása.

A 4. szám közli a világhírű – és válogatott tanulmányai révén nálunk is jól ismert – fizikus-filozófus C. F. v. Weizsäckernek *A fizika felépítése* címen tartott rádióelőadását, melyben hasonló című új könyvének összefoglaló ismertetését adja. A P. Weingartner filozófussal készített hosszú Mérleg-interjú a mai tudományelméletekbe enged betekintést. Weissmahr Bélának a jelenkori metafizikáról írott cikke mellett még a Schillebeeckx-ügy újabb fejleményeinek ismertetése érdemel figyelmet. Érdekes írás még a jeles *Études* c. francia folyóirat hamvasztás-számának ismertetője, amely az egyre inkább technicizálódó halotti szertartások különböző problémáit tárgyalja. A könyvismertetések rovatában az emberarányos (antropikus) univerzumfelfogásról szóló újabb jelentős munkák recenziója olvasható. Ezúttal is helyet kapott mindkét számban több hasznos rövid hír és információ.